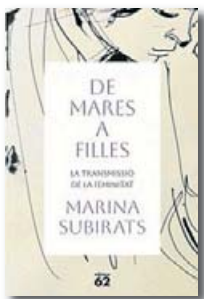

Crítiques

L'enverinada herència materna

Marina Subirats examina en un assaig com les mares, que haurien de ser el pont d'emancipació de les seves filles, han acabat vehiculant moltes mutilacions

DE MARES A FILLES

Marina Subirats

Edicions 62

316 pàg. / 18,90 €

M. Àngels Cabré

Totes les dones fariem bé de preguntar-nos quan vam caure del cavall de Damasc. “Cap als vuit o nou anys em vaig adonar que jo era una dona, i que això volia dir que pertanyia a un grup desfavorit de la humanitat”, ens diu la sociòloga Marina Subirats (Barcelona, 1943) a *De mares a filles. La transmissió de la feminitat*. Per què a ella se li prohibien coses que als seus germans els estaven permeses? Per què només a ella se li imposaven certes limitacions?

Les dones som éssers castrats pel patriarcat i el nostre desenvolupament no ha estat el que se'n diu normal. És aquesta anomalia la que ens han transmès de generació en generació, i no només mitjançant les normes i les prohibicions, sinó fent servir de cavall de Troia les persones en qui més confiàvem, les mares. Com explica Subirats, aquelles que haurien d'haver estat el pont per a la nostra emancipació han estat les encarregades de vehicular les moltes “mutilacions” que ens han estat imposades, tot i que costi d'entendre com han pogut infligir a les seves pròpies filles les mateixes mutilacions que tan infelices les han fet. Ens trobem clarament da-

GETTY

vant “la transmissió d'una condemna”. L'autora va ser una de les moltes dones que, gràcies a l'impuls de la tercera onada feminista, va abandonar el mandat matern: “Jo no volia ser la teva continuadora, la teva substituta”, li diu a la mare en aquest assaig personal i alhora ple de dades objectives. I és que també la seva mare, Teresa, va reblar les jerarquies de sexe. Aquesta és una de les parts més captivadores del llibre i inclou el relat de les antecessores: l'àvia, la besàvia... i així fins a arribar a una tal Maria que va viure al segle XVII. Duent-li la contrària a Adrienne Rich, que va dir que era més fàcil odiar la mare que no pas entendre les forces que actuaven damunt d'ella, Subirats fa l'esforç d'entendre les arrels del llegat rebut.

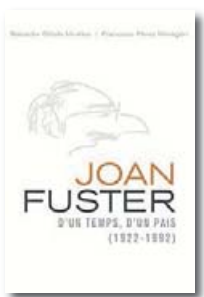
Mares patriarcals

“No heu estat mares patriarcals perquè heu volgut, no ens heu transmès la llei del pare per torturar-nos, sinó perquè vau haver d'assumir-la cruelment en la vostra pròpia vida i ferir-nos, si calia, fins a la mort”. Una contradicció que Subirats, sent directora de l'Institut de la Mujer i havent-li tocat representar Europa en la Quarta Conferència Mundial sobre la Dona celebrada a Pequín (1995), va haver d'assumir quan una destacada representant africana es va negar a combatre la mutilació femenina, al·legant que ella mateixa l'hi havia practicat a les seves filles perquè es poguessin casar. I ara, una vegada assumida la verinosa herència materna, on som? ¿Hem dit adeu al concepte de feminitat que ens ha oprimat durant segles o “només estan canviant algunes formes però el fons de la transmissió segueix intacte”? es pregunta l'autora. Ara les mares transmeten un altre model de feminitat, molt més emancipat. Llavors, d'on ve l'obsessió per l'objectualització sexual de les dones i quin és el seu objectiu? Clarament la perpetuació d'un patriarcat 4.0. Les mares han estat substituïdes per la publicitat sense ètica, els *reality shows*, les xarxes socials, els vídeos de TikTok i altres merdes semblants. No us enganyeu, les jerarquies de gènere no estan fent fallida, nous cavalls de Troia ens les inoculen en vena.

Acompanyada de cites de referents del feminisme com Fatima Mernissi o Celia Amorós, i d'autores que han explorat sense complexos la feminitat, com ara Annie Ernaux, *De mares a filles* ens convida a fer les paus amb les nostres mares i àvies, dialoga amb les nostres identitats ferides per fer-nos més fortes. Però no abaixeu la guàrdia, amigues, no abaixeu la guàrdia. ✍

La vida de Joan Fuster contada a un nen del veïnat

Salvador Ortells i Francesc Pérez Moragón signen una biografia desigual dedicada a l'escriptor de Sueca

JOAN FUSTER. D'UN TEMPS, D'UN PAÍS

Salvador Ortells i Francesc Pérez

Moragón

Institució Alfons el Magnànim

506 pàg. / 37,05 €

Joan Gari

Com a resultat de l'Any Joan Fuster (que es va cloure el passat desembre), la Institució Alfons el Magnànim i d'altres organismes públics valencians han donat a conèixer una majúscula biografia de l'escriptor de Sueca, *Joan Fuster. D'un temps, d'un país*. Es tracta d'un volum molt bellament editat, amb un gran aparell gràfic i un meritori treball bibliogràfic. El resultat, però, és desigual.

L'obra té dos autors, Salvador Ortells i Francesc Pérez Moragón. Ortells s'ha ocupat dels primers 40 anys de vida de l'assagista, entre el seu naixement, l'any 1922, i el

punt d'inflexió biobibliogràfica que s'esdevé l'any 1962. Es tracta de les millors pàgines del volum. Ortells corona exitosament la difícil aproximació a la infància, l'adolescència i la primera etapa de la carrera literària del biografat. Com la resta dels llibres al·lusius, però, passa de puntetes per la seua intimitat, més enllà d'evocar “certes pulsions covades en la intimitat del silenci” i d'explicitar que el destinatari gramatical del cicle poètic “Criatura dolcíssima” hi revela necessàriament una “relació homoeròtica”. Algun dia sabrem quina importància va tindre la condició d'homosexual de Fuster, mastegada en la duríssima postguerra, en la seua identitat literària i intel·lectual (vegeu *L'única passió noble*, Onada Edicions). Però aquest dia encara no ha arribat. Com a resultat d'això, tota aproximació biogràfica resta obligatòriament insuficient.

La segona part del llibre comença amb els esdeveniments del 1962. Aquesta va ser la data en què Fuster passa a ser un autor polèmic i, literalment, perseguit. La seua taxativa identificació dels valencians com a “catalans” (d'acord amb el pensament d'arrel romàntica que ja va formular Fernando Pessoa: “*A minha pátria é a língua portuguesa*”) va excitar fins a l'exasperació els sectors més espanyolistes de la societat valenciana. L'odi subsegüent

es va transformar en explosius durant l'accidentada Transició a la democràcia. No cal menystindre, però, el paper de la Goma 2. Si Fuster fora un escriptor jove actual, sense bombes passaria completament desapercebut... Tal és el paper que reservem a hores d'ara a la clarividència i l'excel·lència en gèneres que no siguen la novel·la.

Aquesta segona part és obra de Francesc Pérez Moragón. El text resultant és més dispers i desllavassat que el d'Ortells. Crec sincerament que Moragón no era l'home indicat per a aquesta empresa. La seua honestat i exigència estan fora de tot dubte, però està massa implicat emocionalment i biogràficament en la peripècia fusteriana per conduir el relat amb un mínim d'equanimitat i de *savoir faire*.

El cervell de Fuster –realment fora de sèrie– va enlluernar de tal manera tants dels seus seguidors que els ha inhabilitat per a entendre mínimament el paper que el de Sueca ocupa en la història de la nostra literatura. Probablement passaran anys fins que puguem fer-nos en càrrec amb un mínim de distància. Mentrimentres, queda el diagnòstic amb què el va avaluar Josep Iborra al seu *Diari*: “Una gran intel·ligència al servei d'una merda de país”. *Sic!* ✍